

Nr 147.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., m. m.; given Stockholms slott den 13 mars 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till

1) förordning angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.;

2) förordning angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 296) om tillägg av statsmedel å vissa livräntor enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall;

3) förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.;

4) förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.; samt

5) förordning angående höjning av vissa olycksfalls- och yrkessjukdomsersättningar åt tvångsarbetare och fångar m. fl.;

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås höjda tillägg av statsmedel till vissa ersättnings-tagare enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag m. m. Den nuvarande regeln, att tillägg utgår endast i skadefall som inträffat före 1949, föreslås ändrad så att tillägg kommer att utgå även i skadefall från 1949 och 1950.

1 — Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 147.

Tilläggen föreslås avvägda så, att skadad med 75—100 % invaliditet erhåller sina nu utgående förmåner ökade med 25 %. För skadad med 50—75 % invaliditet föreslås en höjning motsvarande ungefär $\frac{2}{4}$ samt för skadad med 30—50 % invaliditet ävensom för efterlevande make en höjning motsvarande cirka $\frac{1}{2}$ av vad som föreslagits för helinvaliderna. I skadefall från åren 1949—1950 anses tillägg dock ej böra utgå till personer med högst 50 % invaliditet och ej heller till efterlevande make.

Motsvarande förbättring föreslås för personer, som uppbär livräntor enligt 1918 års fiskarförsäkringsförordning.

I propositionen äskas anslag för budgetåret 1953/54 med 5,1 milj. kronor till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. samt med 3,5 milj. kronor till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.

Förslag

till

Förordning

angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

Härigenom förordnas, att 2, 6, 7, 9—11 och 15 §§ förordningen den 2 juni 1950 om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

2 §.

De författningar — — — av tjänsteplikt; samt

kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 344) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m. m.

De författningar — — — av tjänsteplikt;

kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 344) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m. m.; samt

militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261).

6 §.

För tid före utgången av den månad, varunder den skadade fyllt sextiosju år, utgår i anledning av skada, som inträffat före den 1 januari 1949, tillägg enligt följande tabell:

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är nedsatt med		
	över 75 procent	över 50 men högst 75 procent	minst 30 men högst 50 procent
före den 1 januari 1920	100	70	50
1 jan. 1920—31 dec. 1926	80	60	40
1 jan. 1927—31 dec. 1941	60	40	30
1 jan. 1942—30 juni 1946	40	30	20
1 juli 1946—31 dec. 1948	30	20	—

För tid före utgången av den månad, varunder den skadade fyllt sextiosju år, utgår i anledning av skada, som inträffat före den 1 januari 1951, tillägg enligt följande tabell:

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är nedsatt med		
	över 75 procent	över 50 men högst 75 procent	minst 30 men högst 50 procent
före den 1 januari 1920	150	100	70
1 jan. 1920—31 dec. 1926	125	90	55
1 jan. 1927—31 dec. 1941	100	65	45
1 jan. 1942—30 juni 1946	75	55	35
1 juli 1946—31 dec. 1948	60	40	20
1 jan. 1949—31 dec. 1950	25	20	—

För tid — — — — — ersättningsens belopp.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

7 §.

Har skada, som inträffat före den 1 januari 1949, medfört döden, och uppbär i anledning härav efterlevande make livränta, utgår för tid före utgången av den månad, varunder maken fyllt sextiosju år, tillägg å livräntan enligt följande tabell:

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg
före den 1 januari 1920	50
1 januari 1920—31 december 1926	40
1 januari 1927—31 december 1941	30
1 januari 1942—31 december 1948	20

Har skada, som inträffat före den 1 januari 1949, medfört döden, och uppbär i anledning härav efterlevande make livränta, utgår för tid före utgången av den månad, varunder maken fyllt sextiosju år, tillägg å livräntan enligt följande tabell:

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg
före den 1 januari 1920	70
1 januari 1920—31 december 1926	55
1 januari 1927—31 december 1941	45
1 januari 1942—30 juni 1946..	35
1 juli 1946—31 december 1948	30

Tillägg å ----- livräntans belopp.

9 §.

Tillägg enligt denna förordning må ej föranleda, att sjukpenning eller livränta jämte tillägget överstiger det belopp, som i anledning av skadan skolat utgå i sjukpenning eller livränta jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete i dess lydelse från och med den 1 januari 1949, därest den skadades årliga arbetsförtjänst beräknats till sjutusen-tvåhundra kronor.

Vårdbidrag eller annan sådan förhöjning av livränta, som föranledes av att den skadades tillstånd kräver särskild vård, må jämte tillägg därå enligt denna förordning icke utgå med högre belopp än ettusenåtta-hundra kronor om året.

Därest sjukpenning ----- tilläggets bestämmande.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

10 §.

Vad som finnes stadgat rörande avdrag från sjukpenning eller livränta till den som åtnjuter däremot svarande understöd skall äga tillämpning även beträffande tillägg enligt denna förordning; och må avdrag från tillägget ske ändå att understödet ej var utfäst, då skadan inträffade.

Avdrag från tillägget skall ock göras, om och i den mån däremot svarande skadestånd enligt lag tillkommer den ersättningsberättigade, så ock i den mån med sådant skadestånd jämförlig ersättning utgår av statsmedel; i först nämnt fall må dock tillägget utgå utan avdrag, därest den ersättningsberättigade å statsverket överlåtit mot tillägget svarande fordran hos den skadeståndspliktige.

I fall — — — — — månad räknat.

11 §.

Tillägg enligt denna förordning skall för den, som varit berättigad till tillägg enligt förordningen den 29 juni 1946 (nr 347) angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m., utgöra lägst det belopp, som skolat utgå i tillägg enligt sistnämnda förordning, om denna alltjämt ägt giltighet. Har den ersättningsberättigade jämväl ägt uppbära tillägg enligt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete

Åtnjuter den, som uppbär sjukpenning eller livränta enligt någon av de i 2 § angivna författningarna eller enligt grunderna i någon av dessa författningar, däremot svarande understöd eller utgår till honom skadestånd eller ock med skadestånd jämförlig ersättning av statsmedel, är han skyldig att i den mån Konungen därom förordnar vidkännas avdrag å det tillägg, som tillkommer honom enligt denna förordning, dock högst med vad som svarar mot understödet, skadeståndet eller ersättningen.

Tillägg enligt denna förordning skall för den, som varit berättigad till tillägg enligt förordningen den 29 juni 1946 (nr 347) angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m., utgöra lägst det belopp, som skolat utgå i tillägg enligt sistnämnda förordning, om denna alltjämt ägt giltighet. Har den ersättningsberättigade jämväl ägt uppbära tillägg enligt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete

(Gällande lydelse:)

m. m., skall tillägg varom nu är fråga uppgå till lägst det belopp, varmed tillägg skolat utgå, om nyssnämnda förordningar den 29 juni 1946 och den 30 juni 1943 alltjämt varit gällande.

(Föreslagen lydelse:)

m. m., skall tillägg varom nu är fråga uppgå till lägst det belopp, varmed tillägg skolat utgå, om nyssnämnda förordningar den 29 juni 1946 och den 30 juni 1943 alltjämt varit gällande. *Skadad, vars arbetsförmåga är nedsatt med minst 30 procent, samt efterlevande make skall dock för tid före utgången av den månad, varunder den ersättningsberättigade fyllt sextiosju år, äga uppbära tillägg med lägst så stort belopp, att summan av sjukpenningen eller livräntan och tillägget uppgår till 120 procent av vad som i sådant avseende skolat tillkomma honom, om de äldre förordningarna alltjämt ägt giltighet.*

Avdrag enligt — — — — — i kraft.

Beloppet av — — — — — juni 1950.

15 §.

Utöver vad ovan stadgats skall i fråga om tillägg enligt denna förordning i tillämpliga delar gälla vad som finnes föreskrivet beträffande den ersättning, varå tillägget utgår.

Utöver vad ovan stadgats skall, i den mån Konungen ej annorlunda förordnar, i fråga om tillägg enligt denna förordning i tillämpliga delar gälla vad som finnes föreskrivet beträffande den ersättning, varå tillägget utgår.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953 och äger tillämpning beträffande ersättning för tid efter ikraftträdandet.

Förslag

till

Förordning

angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 296) om tillägg av statsmedel å vissa livräntor enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall.

Härigenom förordnas, att 3 och 4 §§ förordningen den 2 juni 1950 om tillägg av statsmedel å vissa livräntor enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

3 §.

För tid före utgången av den månad, varunder den skadade fyllt sextiosju år, utgår i anledning av skada, som inträffat före den 1 januari 1949, tillägg enligt följande tabell:

Tid varunder olycksfallet inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är ned-satt med		
	över 75 procent	över 50 men högst 75 procent	minst 30 men högst 50 procent
före den 1 juli 1942.....	50	40	20
från och med den 1 juli 1942....	30	20	—

För tid före utgången av den månad, varunder den skadade fyllt sextiosju år, utgår i anledning av skada, som inträffat före den 1 januari 1951, tillägg enligt följande tabell:

Tid varunder olycksfallet inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är ned-satt med		
	över 75 procent	över 50 men högst 75 procent	minst 30 men högst 50 procent
före den 1 juli 1942.....	85	65	35
1 juli 1942—31 december 1948..	60	40	20
1 januari 1949—31 december 1950	25	20	—

Tillägg, som i första stycket sägs, må ej föranleda, att livränta jämte tillägget överstiger det belopp, som skolat utgå i livränta, därest skadan inträffat efter den 31 december 1948 och den skadade varit försäkrad i den högsta försäkringsklassen, sistnämnda belopp i förekommande fall

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

förhöjt med tillägg enligt kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218) om höjning av vissa ersättningar enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375).

Vårdbidrag eller annan sådan förhöjning av livränta, som föranledes av att den skadades tillstånd kräver särskild vård, må jämte tillägg därå enligt denna förordning icke utgå med högre belopp än ettusenåttahundra kronor om året.

För tid — — — — — livräntans belopp.

4 §.

Har skada medfört döden, och uppbär i anledning härav efterlevande make livränta, utgår för tid före utgången av den månad, varunder maken fyllt sextiosju år, tillägg å livräntan med 40 procent, om skadan inträffat före den 1 juli 1942, och med 20 procent, om den inträffat under tiden den 1 juli 1942—31 december 1948.

Har skada medfört döden, och uppbär i anledning härav efterlevande make livränta, utgår för tid före utgången av den månad, varunder maken fyllt sextiosju år, tillägg å livräntan med 50 procent, om skadan inträffat före den 1 juli 1942, och med 30 procent, om den inträffat under tiden den 1 juli 1942—31 december 1948. Vad i 3 § andra stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fall som här avses.

Tillägg å — — — — — livräntans belopp.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953 och äger tillämpning beträffande ersättning för tid efter ikraftträdandet.

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen den 24 mars 1938 om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Gällande lydelse:)**(Föreslagen lydelse:)*

3 §.

Den skadades — — — — — sjukdomens yppande.

Befinnes den årliga arbetsförtjänsten överstiga *tretusensexhundra* kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning.

Befinnes den årliga arbetsförtjänsten överstiga *fyratusenåttahundra* kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953 och äger tillämpning beträffande ersättning, som för tiden därefter utgives i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats efter den 31 december 1950.

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen den 24 mars 1938 om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.² skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

¹ Senaste lydelse se SFS 1950: 297.

² Senaste lydelse se SFS 1950: 298.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

3 §.

Den skadades — — — — — sjukdomens yppande.

Befinnes den årliga arbetsförtjänsten överstiga *tretusensexhundra* kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning.

Befinnes den årliga arbetsförtjänsten överstiga *fyratusenåttahundra* kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953 och äger tillämpning beträffande ersättning, som för tiden därefter utgives i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats efter den 31 december 1950.

Förslag

till

Förordning

**angående höjning av vissa olycksfalls- och yrkessjukdomsersättningar
åt tvångsarbetare och fångar m. fl.**

Härigenom förordnas som följer.

Sjukpenning eller livränta, som utgår enligt förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen samma dag (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl. och avser olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats under åren 1941—1948, skall för tiden efter den 30 juni 1953 bestämmas efter en årlig arbetsförtjänst av högst tvåtusenyrahundrasjuttio kronor.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars
1953.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HEDLUND, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *förhöjda tilllägg av statsmedel åt vissa ersättningstagare enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.* samt anför.

Genom beslut den 14 mars 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt riksförsäkringsanstalten att verkställa utredning av frågan, huruvida icke kompensation för stegrade levnadskostnader i en eller annan form borde beredas olika kategorier, som uppbyure ersättning i anledning av yrkesskada. Riksförsäkringsanstalten har med anledning härav i en den 12 januari 1953 inkommen skrivelse dels uppdragit vissa allmänna riktlinjer för en indexreglering inom yrkesskadeförsäkringen och dels framlagt ett förslag till en provisorisk lösning av hithörande spörsmål. Förslaget berör delvis försvarsdepartementet och delvis socialdepartementet. Chefen för försvarsdepartementet har, på sätt framgår av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 innevarande mars, nämnda dag anmält de delar av förslaget, som angår sagda departement. Jag anhåller nu att få till behandling upptaga de delar av förslaget, som rör socialdepartementet.

Gällande bestämmelser.

Den centrala författningen på yrkesskadeförsäkringens område är *lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete*. Enligt denna lag, som trädde i kraft den 1 januari 1918, är i princip varje arbetare på arbetsgivarens bekostnad försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet. Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten eller ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, som för ändamålet bildats av arbetsgivare.

Ersättning utgår bl. a. i form av sjukpenning, invalidlivränta och efter-

levandelivränta. Enligt en av de grundläggande principerna i lagen är dessa försäkringsförmåner till sin storlek beroende av den skadades beräknade årliga arbetsförtjänst under tiden närmast före olycksfallet. Ju större hans arbetsförtjänst då varit, desto högre blir ersättningen. Vissa maximi- och minimiregler är dock uppställda för den årliga arbetsförtjänst, vartill hänsyn må tagas. En annan huvudprincip är, att sjukpenningens och invalidlivräntans storlek beror på den grad, varmed arbetsförmågan blivit nedsatt till följd av olycksfallet. Vid total förlust av arbetsförmågan utgår sålunda hel sjukpenning eller full livränta; vid nedsättning av arbetsförmågan jämkas beloppen.

De nu angivna båda huvudprinciperna har gällt sedan lagens tillkomst. Emellertid har de regler, varigenom ifrågavarande principer närmare utformats och enligt vilka sjukpenningens eller livräntans storlek i varje särskilt fall skall beräknas, ändrats vid upprepade tillfällen, varje gång i förmånlig riktning för ersättningstagarna. Med hänsyn till att försäkringen baserats på avgifter, uträknade efter försäkringsmässiga grunder och bekostade av arbetsgivarna, har de genomförda förbättringarna ej ansetts böra göras tillämpliga på redan inträffade olycksfall, och varje försäkrad får därför uppbära ersättning enligt de regler, som gällde när olycksfallet inträffade. Detta jämte den höjning av lönenivån, som efter hand ägt rum, har medfört att ersättningarna är lägre ju längre tillbaka i tiden olycksfallet ligger. Som exempel härpå kan nämnas, att den maximala livräntan vid fullständig invaliditet utgör 1 200 kr. om olycksfallet inträffat under åren 1918—1919, men 6 600 kr. om det inträffat efter år 1948. I det senare — men icke i det förra — fallet kan livräntan förhöjas med vårdbidrag å högst 1 800 kr. om året.

För att utjämna den skillnad, som på detta sätt uppkommit mellan ersättningar i äldre och yngre skadefall, antogs vid 1950 års riksdag *förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.* Enligt denna förordning, som trädde i kraft den 1 juli samma år och avlöste vissa äldre författningar om dyrtidstillägg, utgives procentuella tillägg av statsmedel — i fortsättningen benämnda ersättningstillägg — å sjukpenning och livränta enligt bl. a. 1916 års lag. Undantagna är som regel livräntor, som grundas på frivillig försäkring, ävensom invalidlivräntor till personer, vilkas arbetsförmåga blivit nedsatt med mindre än 30 procent.

Ersättningstilläggen är för skadade under 67 år differentierade på sådant sätt, att den procentsats, efter vilken tillägget utgår, blir högre ju längre tillbaka i tiden olycksfallet ligger och ju svårare invaliditeten är. Gränsdragningen mellan de olika tidsperioderna har därvid i princip skett så, att alla, som fått sina ersättningar bestämda efter samma regler, hänföres till en och samma ersättningsgrupp. Tilläggen utges i dessa fall enligt följande tabell:

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är nedsatt		
	över 75 procent	över 50 men högst 75 procent	minst 30 men högst 50 procent
Före den 1 januari 1920	100	70	50
1 januari 1920—31 december 1926	80	60	40
1 januari 1927—31 december 1941	60	40	30
1 januari 1942—30 juni 1946	40	30	20
1 juli 1946—31 december 1948	30	20	—

Å livränta till efterlevande make under 67 år utges ersättningstillägg enligt en tabell av följande utseende:

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg
före den 1 januari 1920	50
1 januari 1920—31 december 1926	40
1 januari 1927—31 december 1941	30
1 januari 1942—31 december 1948	20

Sedan ersättningstagaren uppnått 67 års ålder och således blivit berättigad till allmän ålderspension, utges ersättningstillägg endast i vissa äldre skadefall, där dyrtidstillägg tidigare utgått. Ersättningstilläggen är i dessa fall genomgående 20 procent.

Ersättningstillägg enligt 1950 års förordning utgår emellertid icke blott å sjukpenning eller livränta enligt 1916 års lag utan även på motsvarande förmåner enligt ett flertal andra författningar, nämligen

lagen den 5 juli 1901 (nr 39) angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete;

kungörelsen den 2 oktober 1908 (nr 100 s. 2) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall;

kungörelsen den 30 november 1917 (nr 832) angående särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 å arbetare, som användas till arbete för statens räkning;

förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig;

förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar;

lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer;

förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.;

förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.;

förordningen den 13 april 1940 (nr 213) om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsätgård;

förordningen den 28 juni 1941 (nr 593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring;

förordningen den 28 juni 1941 (nr 595) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret;

kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678) med särskilda bestämmelser om tillämpning av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete å arbetare, som användas till arbete för statens räkning;

förordningen den 21 april 1943 (nr 183) om ersättning i vissa fall i anledning av kroppsskada, ådragen under fullgörande av tjänsteplikt; samt

kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 344) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m. m.

Om Konungen förordnat, att sjukpenning eller livränta skall utgivas enligt grunderna i någon av de uppräknade författningarna, utgår tillägg även å sådan ersättning.

Utöver vad som framgår av det förut anförda innehåller 1950 års förordning om ersättningstillägg bl. a. följande.

Enligt 10 § första stycket skall vad som finnes stadgat rörande avdrag från sjukpenning eller livränta till den som åtnjuter däremot svarande understöd äga tillämpning även beträffande ersättningstilläggen, dock med den skillnaden att avdrag från tillägget får ske ändå att understödet ej var utfäst, då skadan inträffade. De stadganden, till vilka förordningen sålunda hänvisar, återfinnes i 11 § olycksfallsförsäkringslagen och därmed korresponderande lagrum i övriga författningar. Beträffande vissa skadefall före 1949 gäller dessutom kungörelsen den 2 juni 1950 (nr 299) angående viss tillämpning av 11 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

I 10 § andra stycket förordningen om ersättningstillägg föreskrives, att avdrag från tillägget skall göras, om och i den mån däremot svarande skadestånd enligt lag tillkommer den ersättningsberättigade liksom också i den mån med sådant skadestånd jämförlig ersättning utgår av statsmedel. I det förra fallet utgår dock tillägget utan avdrag, om den ersättningsberättigade å statsverket överlätit mot tillägget svarande fordran hos den skadeståndspliktige.

11 § första stycket innehåller regler, som är avsedda att garantera, att vissa ersättningstagare erhåller minst lika stort belopp i ersättningstillägg, som tidigare utgått i tillägg enligt två numera upphävida författningar, näm-

ligen förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. och förordningen den 29 juni 1946 (nr 347) angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m.

Utöver vad som finnes stadgat i 1950 års förordning gäller i fråga om ersättningstilläggen i tillämpliga delar vad som är föreskrivet beträffande den ersättning, varå tillägget utgår. En bestämmelse härom återfinnes i förordningens 15 §.

Enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall äger varje svensk medborgare, som har sitt hemvist i Sverige och idkar fiske för sin utkomst, genom försäkring i riksförsäkringsanstalten bereda sig ersättning i huvudsak enligt de grunder, som stadgas i 1916 års olycksfallsförsäkringslag. Den årliga arbetsförtjänst, efter vilken ersättningen skall beräknas, bestämmes efter försäkringssökandens val till 600, 900, 1 200, 1 500, 1 800, 2 100 eller 2 400 kr.

Att märka är att de fyra högsta försäkringsklasserna infördes först den 1 juli 1942. Dessförinnan fanns alltså endast möjlighet till försäkring i någon av de tre lägsta klasserna. Vidare må nämnas att försäkring i de båda högsta klasserna är tillåten endast under förutsättning, att försäkringstagarens årliga arbetsförtjänst vid tiden för försäkringens meddelande kan beräknas uppgå till minst det belopp, som avses i klassen.

Därest ett i arbetet inträffat olycksfall, som omfattas av fiskarförsäkringen, förorsakats av krigsåtgärd, skall enligt kungörelse den 30 april 1942 (nr 218) utgivas ett tillägg av statsmedel, motsvarande 50 procent av ersättningen.

Genom förordningen den 2 juni 1950 (nr 296) om tillägg av statsmedel å vissa livräntor enligt fiskarförsäkringsförordningen har dessa livräntor höjts med tillägg liknande ersättningstilläggen. Till skadade under 67 år utgår tillägget enligt följande tabell:

Tid varunder olycksfallet inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är nedsatt med		
	över 75 procent	över 50 men högst 75 procent	minst 30 men högst 50 procent
före den 1 juli 1942	50	40	20
från och med den 1 juli 1942.....	30	20	—

Efterlevande make under 67 år erhåller tillägg med 40 procent, om skadan inträffat före den 1 juli 1942, och med 20 procent, om den inträffat under tiden den 1 juli 1942—31 december 1948.

Till andra efterlevande och till invalider över 67 år med minst 30 procent invaliditet utges tillägg endast i vissa fall, där dyrtidstillägg tidigare utgått. Tillägget är i dessa fall genomgående 20 procent.

Det är att märka, att tillägget beräknas ej blott på grundlivräntan utan även på sådan förhöjning därav, som ägt rum enligt den förut omnämnda kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218).

För vissa grupper av militär personal med rätt till ersättning enligt ett flertal äldre författningar har frågan om förbättrade förmåner lösts på ett annat sätt än genom ersättningstillägg, nämligen genom en omreglering av ersättningar, som hänför sig till äldre skadefall. Detta har skett genom *förordningen den 2 juni 1950 (nr 262) angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, vilken trädde i kraft den 1 juli 1950. För nya skadefall gäller *militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261)*.

Förut har nämnts, att ersättningstillägg utgår bl. a. å sjukpenning och livränta enligt *förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.* och *förordningen samma dag (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.* Beträffande den ersättning, som utgår enligt dessa båda förordningar, må tilläggas, att bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen och yrkessjukdomsförsäkringslagen i tillämpliga delar länder till efterrättelse. Från denna regel finnes emellertid vissa undantag. Sålunda gäller enligt båda förordningarna bl. a., att om den skadades årliga arbetsförtjänst överstiger 3 600 kr., det överskjutande beloppet icke skall tagas i beräkning. I skadefall, som inträffat före den 1 januari 1949, är maximigränsen för den årliga arbetsförtjänsten dock 1 764 kr. Emellertid har Kungl. Maj:t — efter riksdagens medgivande — i *brev till statskontoret senast den 5 maj 1952* förordnat, att till personer, vilka i anledning av olycksfall eller sjukdom som inträffat under tidsperioden 1941—1948 är berättigade till sjukpenning eller livränta enligt ifrågavarande förordningar, skall t. o. m. den 30 juni 1953 utgå sådan dyrtidskompensation, att beloppet av nämnda förmåner uppgår till vad som skulle ha utgått, därest sistnämnda maximigräns för den årliga arbetsförtjänsten — 1 764 kr. — höjts med 40 procent.

Sedan år 1948 har riksförsäkringsanstalten utgivit tillfälliga ersättningar av statsmedel till arbetsstagare, som på grund av silikos (stendammlunga) blivit oförmögna till arbete eller övergått till annan sysselsättning och därigenom fått vidkännas inkomstminskning, som ej kompenseras av livränta. Föreskrifter härom har efter riksdagens medgivande meddelats av Kungl. Maj:t, senast genom *brev till statskontoret den 5 maj 1952*. Enligt de ursprungliga grunderna för ifrågavarande ersättning fick denna icke utgivas med så högt belopp, att den sjukes totala inkomst kom att överstiga högsta beloppet av livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen, 6 600 kr. för

år. Genom nyssnämnda brev ändrades dessa grunder sålunda, att vid beräkningen av den sjukas totala inkomst hans arbetsförtjänst skall reduceras med 25 procent. Denna ändring, som ansågs motiverad av det försämrade penningvärdet, gjordes tillämplig retroaktivt från och med den 1 juli 1951.

Riksförsäkringsanstaltens förslag.

Såsom inledningsvis omnämnts har riksförsäkringsanstalten uppdragit vissa allmänna riktlinjer för en indexreglering inom yrkesskadeförsäkringen. Härvid konstaterar anstalten bl. a., att den skadades arbetsförtjänst under ett år före skadans inträffande enligt nu gällande lagstiftning bildade en grundläggande faktor vid beräkningen av livränta åt yrkesskadade, medan levnadskostnadernas storlek i och för sig icke utgjorde någon sådan faktor. Anstalten ansåge sig kunna utgå från att den årliga arbetsförtjänstens normerande betydelse för livräntebereäkningen i princip komme att bibehållas i den nya lagstiftning, om yrkesskadeförsäkring som vore att emotse. Härav måste enligt anstaltens mening följa, att i den mån den ekonomiska utvecklingen ansåges böra föranleda justeringar i en gång bestämda livräntor dessa i princip borde vidtagas med hänsyn till fluktueringar i löner och ej efter levnadskostnadsförändringar. En individualprövning efter framtida inkomstbortfall vore emellertid icke görlig, och man syntes därför få nöja sig med vissa hänsynstaganden till inträffade förändringar i den allmänna lönenivån.

Riksförsäkringsanstalten framhåller vidare, att en reglering kunde ske antingen genom ett automatiskt system (indexreglering) eller såsom hittills genom särskilda beslut vid förekommande tillfällen. För egen del anser anstalten tiden nu mogen för en övergång till ett indexsystem.

Vad angår frågan, vem som skall bära kostnaderna för en indexreglering av antydd art, erinrar anstalten om att kostnaderna för den nuvarande yrkesskadeförsäkringen bestrides av arbetsgivarna genom försäkringsavgifter, fastställda efter försäkringstekniska grunder. Intet skäl finnes till antagande, att rubbning i detta förhållande komme att ske genom den nya lagstiftning, som förbereddes. Emellertid hade statsmedel kommit till användning för de tidigare dyrtidstilläggen, och även de nu utgående ersättningstilläggen bestredes med statsmedel. Man torde ha ansett, att då dyrtidstilläggen vore föranledda av inträdd levnadskostnadsstegring, det icke vore skäligt att belasta försäkringen med kostnaderna för dessa tillägg, varför staten borde träda emellan. För åtgärden att låta ersättningstilläggen åvila statsverket hade liknande tankegång försports. Riksförsäkringsanstalten funne emellertid vid närmare skärskådande synpunkten i fråga knappast bärande.

Anstalten fortsätter:

Icke blott själva livräntorna till yrkesskadade utan även sådana dyrtidstillägg, som må bestämmas därå, avse utgöra viss kompensation för bortfall genom skadorna av avlöning med eventuellt dyrtidstillägg. Enligt anstaltens mening kommer man fram till att intet avgörande skäl finnes att från den synpunkt, som här behandlas, för dyrtidstillägg å livräntor göra genombrytning av principen om att förmåner inom yrkesskadeförsäkringen bestridas av densamma. Detta gäller också beträffande de nuvarande ersättningstilläggen. Men för dessa tillkommer, att de äro föranledda dels av vidtagna förbättringar i ersättningsgrunderna för nya fall dels ock av jämväl sådana förskjutningar i allmänna lönenivån, som bero på andra omständigheter än levnadskostnadsstegringen. Riksförsäkringsanstalten ser häri två särskilda skäl, som i fråga om ersättningstilläggen tala mot ett frångående av den nyssnämnda principen.

Inom yrkesskadeförsäkringen tillämpas det försäkringssystemet, att ett visst års försäkringstagare skola för det året påföras avgifter till belopp, att härigenom full täckning erhålles för kostnaderna för under året inträffande skadefall, inberäknat kapitalvärdet för livräntor. Det har gjorts gällande, att det därför vore principiellt oriktigt, att framdeles tillkommande försäkringstagare finge deltaga i kostnaderna för dyrtids- eller ersättningstillägg i dessa skadefall, samt att med hänsyn härtill sistberörda kostnader borde åvila statsverket. Anstalten hyser emellertid den uppfattningen, att arbetsgivarna i sin egenskap av försäkringens bärare äro att betrakta som en kollektiv enhet och att följaktligen växlingarna i arbetsgivarbeståndet ej rimligen måste få den verkan, att kostnaderna för de yrkesskadade lagligen tillerkända tillägg å förut bestämda livräntor skola överföras från försäkringen till staten. En annan sak är, att en lämplig ordning för fördelning av dessa kostnader mellan försäkringstagarna måste utfinnas. Man kan härvid ej bortse från, att den nuvarande organisationen med flera försäkringsinrättningar bjuder på vissa svårigheter, som eljest icke skulle förefinnas. Detta rubbar dock ej riksförsäkringsanstaltens nyss angivna principiella uppfattning.

De allmänna synpunkter, som sålunda enligt riksförsäkringsanstaltens åsikt böra läggas på frågan om bestridande av kostnaderna för dyrtids- och ersättningstillägg å livräntor till yrkesskadade, äga full och kanske än mera framträdande giltighet vid en indexreglering av dylika livräntor efter allmänna lönenivån.

Mot bakgrunden av vad sålunda anförts har riksförsäkringsanstalten kommit till den ståndpunkten, att den nya lagstiftningen om yrkesskadeförsäkring borde kompletteras med bestämmelser om en av försäkringen finansierad indexreglering av livräntor efter allmänna lönenivån. En detaljutredning vore givetvis erforderlig på olika punkter, men en sådan utredning kunde ej lämpligen företagas, förrän klarhet vunnits om den nya lagstiftningen. Riksförsäkringsanstalten föreslår därför att, sedan så blivit fallet, Kungl. Maj:t uppdrager åt anstalten att fortsätta behandlingen av hithörande spörsmål.

Då riksförsäkringsanstalten således ej ansett det möjligt att f. n. mera definitivt slutföra det anstalten lämnade utredningsuppdraget, har anstalten

begränsat sig till att föreslå vissa provisoriska förbättringar i anslutning till nu gällande ordning.

Riksförsäkringsanstalten behandlar först frågan, huruvida en höjning av de nu utgående ersättningstilläggen bör ske och konstaterar härvid, att socialstyrelsens allmänna levnadskostnadsindex med år 1935 som bas utan skatter och sociala förmåner visar följande utveckling under åren 1950—1952:

mars 1950	167	sept. 1951	200
juni 1950	167	dec. 1951	204
sept. 1950	168	mars 1952	207
dec. 1950	171	juni 1952	213
mars 1951	188	sept. 1952	213
juni 1951	195		

Riksförsäkringsanstalten erinrar vidare om att de nu gällande bestämmelserna om ersättningstillägg beslutades under första halvåret 1950. Därefter hade levnadskostnaderna enligt ifrågavarande indexserie således stigit från 167 till 213, d. v. s. med 27,5 procent. Om ersättningstagarna skulle helt kompenseras för den värdeförsämring, som ersättningarna och tilläggen undergått, fordrades alltså en motsvarande uppräknings av de sammanlagda beloppen av ersättningarna och därå utgående tillägg. I avvaktan på det slutliga ställningstagandet till frågan, om någon anordning med rörliga tillägg borde införas, vore dock en viss återhållsamhet vid uppräknings motiverad. Beaktas borde också, att en del av livräntetagarna erhöle vissa tillskott från folkpensioneringen. Hur tilläggen borde avvägas vore i sista hand beroende av vilka belopp som kunde anvisas för detta ändamål.

Enligt riksförsäkringsanstaltens mening bör de grundläggande principerna för ersättningstilläggens konstruktion bibehållas. Sålunda borde helinvaliderna tillgodoses bättre än halvinvaliderna, och tillägg borde fortfarande icke utgå i de fall, där den skadades arbetsförmåga vore nedsatt med mindre än 30 procent, ej heller till ersättningstagare över 67 år.

Vad angår ersättningstilläggen till skadade under 67 år framhåller riksförsäkringsanstalten, att i den gällande skalan procenttalen för tillägg vid 30—50 procent invaliditet bestämts till hälften av motsvarande procenttal för fall med över 75 procent invaliditet. Undantag härifrån hade gjorts såtillvida, att något tillägg icke medgaves i de under perioden juli 1946—december 1948 inträffade fallen med 30—50 procent invaliditet. För fall med mer än 50 men högst 75 procent invaliditet låge procenttalen för tilläggen ungefär mitt emellan talen för fall med högre och lägre invaliditet; avrundning nedåt till jämnt tiotal procent hade gjorts för vissa fall.

På grund av det sagda anser riksförsäkringsanstalten skäligen, att tilläggsberättigade skadade med över 75 procent invaliditet beredes kompensation för penningvärdesförsämringen genom uppräknings av förmånerna

med 25 procent, under det att tre fjärdedels respektive halv kompensation lämnas i fall med mer än 50 men högst 75 procent invaliditet, respektive minst 30 men högst 50 procent invaliditet. Detta vore liktydigt med att det sammanlagda beloppet av ersättning och utgående tillägg höjdes med $\frac{1}{4}$ vid 75—100 procent invaliditet, med $\frac{3}{16}$ vid 50—75 procent invaliditet och med $\frac{1}{8}$ vid 30—50 procent invaliditet. För åstadkommande av detta resultat föreslår anstalten, att de nuvarande procenttalen för tillägg till skadade under 67 år — efter viss avrundning — höjes på följande sätt:

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är nedsatt med		
	över 75 procent	över 50 men högst 75 procent	30—50 procent
före den 1 januari 1920	150	100	70
1 januari 1920—31 december 1926	125	90	55
1 januari 1927—31 december 1941	100	65	45
1 januari 1942—30 juni 1946	75	55	35
1 juli 1946—31 december 1948	60	40	20

Rörande det sista procenttalet i tabellen anför riks försäkringsanstalten:

Enligt de gällande bestämmelserna utgår såsom nämnts icke något tillägg i fall från perioden juli 1946—december 1948 med 30—50 procents invaliditet. Att tillägg icke medgavs i dessa fall torde i väsentlig mån ha berott på att tillägget skulle ha blivit så litet som 10 eller 15 procent. Socialvårdskommittén åberopade särskilt anpassningsmöjligheterna som skäl mot tillägg för denna grupp av fall. Om tillägg hade medgivits med 10 procent, skulle procenttalet nu ha fått höjas till inemot 24 för att halv kompensation skulle utgå för levnadskostnadsökningen. Ett tillägg av 20 procent synes skäligt, om tilläggen i övriga fall höjes på sätt ovan angivits.

Ytterligare anför riks försäkringsanstalten:

Enligt de före år 1949 gällande bestämmelserna förhöjdes årsbeloppet av livränta till helinvalider, vilkens tillstånd krävde särskild vård, med ett belopp, som utgjorde högst en tredjedel av den till grund för livräntans beräkning lagda årliga arbetsförtjänsten. I de nu gällande bestämmelserna motsvaras nämnda s. k. hjälplöshetstillägg av ett vårdbidrag, vilket utgör högst 1 800 kronor för år. Vid den nu ifrågavarande uppräknings av ersättningstilläggen torde sådan begränsning böra göras, att hjälplöshetstillägg icke förhöjes över nämnda maximibelopp för vårdbidragen i nya fall.

Vad beträffar ersättningstilläggen till efterlevande make under 67 år erinrar riks försäkringsanstalten därom, att i fall från perioderna t. o. m. juni 1946 samma procentuella tillägg f. n. utgår som till skadade med 30—50 procent invaliditet. I fall från perioden juli 1946—december 1948 utginge till make under 67 år tillägg med 20 procent men ej något tillägg till skadade med 30—50 procent invaliditet. Denna skillnad hade uppkommit vid sammanjämkning av skilda beslut i riksdagens kamrar år 1950

angående tilläggen till makelivräntor. Även vid den nu ifrågavarande höjningen borde tillägg till make i fall från perioderna t. o. m. juni 1946 bestämmas till samma procenttal som tilläggen i fall med 30—50 procent invaliditet. I fall från perioden juli 1946—december 1948 syntes tillägget till make skäligen böra höjas från 20 till 30 procent.

Riksförsäkringsanstalten behandlar här efter frågan, huruvida ersättningstillägg bör utgå till andra grupper än dem som f. n. äger rätt till dylika tillägg, samt anför härom:

Om de nu utgående ersättningstilläggen höjas på sätt nyss angivits, är det med hänsyn till levnadskostnadsutvecklingen i och för sig skäligt, att ett motsvarande tillägg å 25 procent medgives i sådana under åren 1949—1950 inträffade fall, där arbetsförmågan är nedsatt med över 75 procent, och ett tillägg å 20 procent i de fall från samma år, där arbetsförmågan är nedsatt med över 50 men högst 75 procent. En begränsning i rätten till sådana tillägg är emellertid påkallad, emedan olycksfallsförsäkringslagens nuvarande ersättningsgrunder varit gällande fr. o. m. ingången av år 1949. Ersättningstillägg i de under åren 1949—1950 inträffade fallen böra givetvis icke få leda till att ersättningen jämte tillägget kommer att överstiga maximiersättningarna enligt de gällande reglerna för nyare fall. Men även med en sådan begränsning komme tillägg att kunna utgå på relativt stora ersättningar. Under de nu föreliggande förutsättningarna synes det motiverat, att rätten till tillägg i de under åren 1949—1950 inträffade fallen begränsas ytterligare, nämligen så, att det sammanlagda beloppet av ersättningen och tillägget ej må överstiga maximibeloppet i motsvarande fall från år 1948. Med de ovan föreslagna höjningarna av ersättningstilläggen för 1948 års fall kommer exempelvis högsta livräntan till helinvalid att jämte ersättningstillägget utgöra 5 120 kronor för år, oräknat eventuellt hjälplöshetstillägg.

I analogi med 1950 års beslut i vad avsåg fall från perioden juli 1946—december 1948 torde några tillägg nu icke böra medgivas i fall från åren 1949—1950 med högst 50 procents invaliditet. Enär makelivräntor i stort sett likställts med livräntor efter 30—50 procents invaliditet, torde ej heller tillägg å makelivräntor böra utgå i fall från åren 1949—1950. Framhållas må i detta sammanhang, att makelivräntorna i dessa fall bestämts efter en gynnsammare beräkningsgrund än den förut gällande, i det att sådan livränta efter 1948 års lagändring utgör en tredjedel i stället för tidigare en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Penningvärdesförsämringen efter år 1950 har icke varit så avsevärd, att tillräckliga skäl nu finnas för ersättningstillägg i skadefall, som inträffat efter år 1950.

Om ersättningstilläggsförordningen i enlighet med vad sålunda anförts göres tillämplig även å vissa ersättningar i anledning av skadefall under åren 1949—1950, bör enligt riksförsäkringsanstaltens mening tillägg enligt samma regler utgå å ersättningar enligt 1950 års militärsättningsförordning.

I samband med den föreslagna uppräkningsgrunden av ersättningstilläggen bör enligt riksförsäkringsanstaltens mening vissa specialregler i ersättningstilläggsförordningen ändras.

Riksförsäkringsanstalten åsyftar härvid bl. a. bestämmelserna i 10 § om avdrag för pensioner och skadestånd m. m. Härom anföres:

Från livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. skall under vissa förutsättningar göras avdrag för livräntetagaren tillkommande pension eller annat mot livräntan svarande understöd i anledning av skadan. Bestämmelserna därom — i första hand stadgandena i 11 § 1 mom. olycksfallsförsäkringslagen — äro främst tillämpliga beträffande statsanställda med rätt till tjänste- och familjepensioner. På grund av vidtagna ändringar såväl i avdragsreglerna som pensionsbestämmelserna är avdragsberäkningen icke sällan komplicerad, och skiljaktiga resultat ha uppkommit för skadefall från olika tider. I 10 § första stycket förordningen om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. ha bestämmelser meddelats därom, att avdrag å ersättningstillägg må, till skillnad från vad som gäller beträffande avdrag å livränta, göras även när ersättningstagaren ej var vid skadans inträffande tillförsäkrad pensionen eller annat här avsett understöd. Samtidigt meddelades i kungörelse den 2 juni 1950 (nr 299) bestämmelser om viss tillämpning av olycksfallsförsäkringslagens nuvarande avdragsregler även i äldre skadefall.

Av bestämmelserna i nyssnämnda kungörelse följer bl. a., att avdrag å nu utgående förmåner i form av livränta med ersättningstillägg ej skall göras för de pensionsförhöjningar, som skett på grund av levnadskostnadsstegringen efter den 30 juni 1950. Vid den nu ifrågavarande uppräknigen av ersättningstilläggen bör hänsyn däremot tagas till nämnda pensionsförhöjningar; eljest komme i viss utsträckning dubbel kompensation att utgå för levnadskostnadsstegringen. På grund därav bör gälla, att i fall, där avdrag å ersättningen göres för pensionsförmån, nu ifrågavarande ersättningsförhöjning skall beräknas å de efter avdraget utgående ersättningsförmånerna och ske med det procenttal, varmed i motsvarande fall ersättningsförmåner, som utgå utan avdrag, bli förhöjda.

Det i fråga om tillägg å ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. gällande stadgandet om avdrag för skadestånd eller därmed jämförlig ersättning av statsmedel (10 § andra stycket) föregicks av ett stadgande rörande ersättningar för skador under försvarsberedskapen 1939—1945, vilket stadgande skulle förhindra, att de sammanlagda förmånerna bleve större än om hänsyn till ersättningstillägget kunnat tagas vid beräkningen av skadeståndet eller motsvarande förmån.

En begränsning av rätten till ersättningstillägg i fall, där skadestånd e. d. utgår, är befogad, när ersättningstillägget icke blott kompenserar en penningvärdesförsämring utan innebär en reell ökning av ersättningsförmånerna. Även i vissa andra fall kan en sådan begränsning vara motiverad, nämligen när skadeståndet eller motsvarande förmån bestämts avsevärd tid efter skadefallet och därför icke undergått samma värdeförsämring som ersättningen. Däremot kan en dylik begränsning te sig obillig när såväl ersättningen som skadeståndet eller motsvarande förmån undergått en värdeförsämring, som för ersättningens del skall kompenseras av ersättningstillägget.

På grund av det nu anförda torde det vara skäligt, att de föreslagna förbättringarna av ersättningstillägg på grund av skadefall före år 1949 tillförsäkras vederbörande utan avdrag för skadestånd eller därmed jämförlig förmån av statsmedel.

Beträffande föreskrifterna i 11 § första stycket ersättningstilläggsförordningen yttrar riksförsäkringsanstalten.

I 11 § första stycket ersättningstilläggsförordningen äro särbestämmelser meddelade rörande vissa skadefall under den förstärkta försvarsberedskapen 1939—1945. Ersättningstillägg skall i sådant fall utgöra lägst det belopp, varmed tillägg utgick enligt äldre bestämmelser om provisoriska tillägg och dyrtidstillägg. På grund därav utgår i ett relativt litet antal fall alltjämt tillägg enligt de äldre bestämmelserna. Även efter de ovan föreslagna höjningarna av procentalen för ersättningstilläggen kan det förekomma, att det procentuellt beräknade tillägget understiger förut utgående tillägg. Det synes skäligt, att där fråga är om skadad med minst 30 procents nedsättning av arbetsförmågan eller om efterlevande make, ersättnings-tagaren intill 67 års ålder tillförsäkras ett tillägg, som motsvarar 20 procent av det belopp, vilket hittills utgått i form av ersättning och tillägg enligt äldre bestämmelser.

Beträffande livräntor enligt 1918 års fiskarförsäkringsförordning föreslår riksförsäkringsanstalten motsvarande förbättringar som för de tidigare behandlade ersättningarna. Det innebär att tilläggen till dessa livräntor intill dess livräntetagaren fyllt 67 år skall utgå enligt följande tabell:

Tid för olycksfallet	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är nedsatt med			Procentuellt tillägg till make
	över 75 procent	över 50 men högst 75 procent	30—50 procent	
före den 1 juli 1942	85	65	35	50
1 juli 1942—31 december 1948.....	60	40	20	30
1 januari 1949—31 december 1950...	25	20	—	—

Riksförsäkringsanstalten finner emellertid, att tillägg ej bör utgå å livränta i högsta försäkringsklassen på grund av olycksfall under åren 1949—1950 och att livränta jämte tillägg i övriga fall ej hör överstiga motsvarande livränta i högsta klassen eller, när olycksfallet förorsakats av krigsåtgärd och på grund därav berättigar till förhöjning enligt kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218), livränta i högsta klassen jämte sådan förhöjning. S. k. hjälplöshetstillägg eller vårdbidrag borde ej förhöjas utöver vårdbidragets maximibelopp enligt nu gällande regler.

Riksförsäkringsanstalten erinrar om att 1952 års riksdag (skrivelse nr 131) ifrågasatt en provisorisk förbättring av yrkesskadeförsäkringens ersättningsgrunder i avvaktan på den nya lagstiftning, vartill socialförsäkringsutredningens förslag kan komma att leda. Sedermera hade nämnda utredning i sitt betänkande om sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring föreslagit bl. a., att maximibeloppet för be-

räkning av yrkesskadads årliga arbetsförtjänst skulle höjas till 15 000 kr., vilket skulle innebära mer än en fördubbling av det år 1948 fastställda maximibeloppet, 7 200 kr. Utredningens förslag innefattade emellertid även en ny sjukpenningsskala, som i avsevärd utsträckning medförde sänkningar av kompensationsgraderna. Den nuvarande sjukpenningsskalan vore enligt riksförsäkringsanstaltens mening icke lämpligt konstruerad, enär den faktiska kompensationsgraden steg med stigande inkomst, vilket givetvis vore i och för sig oriktigt och därtill medförde avsevärda risker för överkompensation. En höjning av de nuvarande maximibeloppen borde därför icke ske utan att sjukpenningsskalan omkonstruerades. Även en omprövning av grunderna för livräntornas beräkning torde få ske i samband med prövningen av socialförsäkringsutredningens förslag. På grund av dessa omständigheter har riksförsäkringsanstalten icke ansett sig böra framlägga något förslag om interimistisk höjning av olycksfallsförsäkringslagens maximiersättningar.

I fråga om yrkesskadeersättning åt tvångsarbetare och fångar m. fl. föreslår riksförsäkringsanstalten dock en höjning av det i förordningarna den 24 mars 1938 (nr 102 och 103) stadgade maximibeloppet för den årliga arbetsförtjänstens beräkning från 3 600 kr. till 4 800 kr.

Vidare föreslår riksförsäkringsanstalten, att den dyrtidskompensation, som nu utgår till tvångsarbetare och fångar m. fl. enligt av Kungl. Maj:t efter riksdagens medgivande utfärdade föreskrifter, senast i brev till statskontoret den 5 maj 1952, gives karaktären av permanent förhöjning av ersättningarna. Enligt riksförsäkringsanstaltens mening torde nämligen någon avveckling av ifrågavarande kompensation ej ifrågakomma.

Riksförsäkringsanstalten tar slutligen upp frågan om förhöjning av vissa tillfälliga ersättningar av statsmedel till arbetare, som på grund av sili-
k o s (stendammlunga) blivit oförmögna till arbete eller övergått till annan sysselsättning och därigenom lidit inkomstminskning.

Härom anför anstalten:

Föreskrifter om dessa ersättningar ha senast meddelats i Kungl. Maj:ts brev till statskontoret den 5 maj 1952 att gälla intill innevarande budgetårs utgång. Nämnda ersättningar må utgå med högst 700 kronor för år. Enligt de år 1948 fastställda grunderna skulle bl. a. gälla, att ersättning icke finge utgivas med så högt belopp, att den sjukes totala inkomst — arbetsförtjänst, livränta, tillfällig ersättning m. m. — komme att överstiga högsta beloppet av livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen, 6 600 kronor för år. Genom Kungl. Maj:ts ovannämnda brev den 5 maj 1952 ändrades dessa grunder såtillvida, att vid beräkningen av den sjukes totala inkomst hans arbetsförtjänst skall reduceras med 25 procent: ändringen gjordes tillämplig retroaktivt fr. o. m. den 1 juli 1951. Beslut om sådan ändring hade fattats av riksdagen i enlighet med förslag av statsutskottet (utlåt. 1952: 77). Utskottet hade under hänvisning till en inom socialdepartementet upp-

rättad promemoria funnit skäl tala för att ersättningarna ifråga provisoriskt anpassades efter det försämrade penningvärdet. Däremot kunde utskottet under förhandenvarande omständigheter icke tillstyrka ett i motion framställt yrkande, att ersättningarna skulle beräknas enligt än fördelaktigare grunder.

Vid bedömande, om och i vad mån tillfällig ersättning må utgå, tages i förekommande fall hänsyn till utgående ersättningstillägg. Dyligt tillägg utgår ej å tillfällig ersättning, men genom ovannämnda ändring i grunderna för ersättningarnas beräkning har viss anpassning efter penningvärdesförsämringen kommit till stånd. Kompensation för penningvärdesförsämringen bör icke utgå även i form av ersättningstillägg enligt de för sjukpenningar och livräntor gällande reglerna. Ytterligare ändringar i grunderna för de särskilda ersättningarnas beräkning torde icke böra ske, innan ståndpunkt tagits till vissa i socialvårdskommitténs betänkande om yrkesskadeförsäkringen framförda förslag angående invaliditetsbedömningen i silikosfall m. m.

I fråga om beräkningen av kostnaderna för de föreslagna höjningarna av ersättningstilläggen anför riksförsäkringsanstalten, att en kostnadsökning å ca 2 milj. kr. om året torde uppkomma under femte huvudtitelns förslagsanslag till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. Vidare torde en kostnadsökning även uppkomma under förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m., vilken ökning kunde beräknas till omkring 150 000 kr. om året. Däremot anser riksförsäkringsanstalten de höjda tilläggen till ersättningar enligt 1918 års fiskarförsäkringsförordning ej medföra någon kostnadsökning av betydelse för beräkningen av förslagsanslaget till Bidrag till fiskares försäkring.

Yttrandena över riksförsäkringsanstaltens förslag.

Över riksförsäkringsanstaltens förslag, såvitt nu är i fråga, har efter remiss yttranden avgivits av statskontoret, försäkringsrådet, pensionsstyrelsen, socialstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, telegrafstyrelsen, generalpoststyrelsen, försvarets civilförvaltning, chefen för försvarsstaben, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Socialförsäkringsbolagens förening, Tjänstemännens centralorganisation och Folksam.

I fråga om de allmänna riktlinjer, som riksförsäkringsanstalten uppdragit för en fortsatt utredning rörande en indexreglering av livräntor till yrkesskadade, är meningarna delade i yttrandena.

En minoritet inom försäkringsrådet, Landsorganisationen och Tjänstemännens centralorganisation tillstyrker, att utredningen bedrivs helt efter de av anstalten uppdragna riktlinjerna. Den sistnämnda organisationen

framhåller dessutom, att spørsmålet om de lägre livräntornas kompensering bör särskilt undersökas. Enligt de hittills fattade besluten hade man alltid utgått från att livräntor, som grundade sig på en lägre grad av invaliditet, skulle kompenseras med lägre procentuella belopp än livräntor, som grundade sig på högre invaliditetsgrad eller på fullständig arbetsoförmåga, något som torde ha haft sin grund i kostnadssynpunkter samt i synpunkten, att invalider med lågprocentig invaliditet hade större möjligheter att successivt anpassa sig och finna en relativt normal arbetsinkomst. Det kunde emellertid ifrågasättas, huruvida ett dylikt betraktelsesätt vid en mera principiell bedömning av frågan kunde ha giltighet.

Pensionsstyrelsen finner sig ej kunna taga ståndpunkt till normen för en indexreglering förrän frågan ytterligare studerats. Därvid borde uppmärksamhet bl. a. ägnas frågan om erhållande av samordning mellan indexregleringen av pensions- och livränteförmåner. Att jämka den inkomstprövade folkpensionen varje gång inkomsten från olycksfallsförsäkringen ändrades skulle nämligen vålla betydande administrativa svårigheter. Det vore att märka att indexregleringen av folkpensionerna byggde på de allmänna levnadskostnadernas förändringar, medan indexregleringen av olycksfallslivräntorna enligt förslaget skulle grunda sig på lönenivån. Risker funnes för överkompensation, om indextillägg utginge samtidigt å både olycksfallslivränta och folkpension.

Socialstyrelsen delar riksförsäkringsanstaltens uppfattning, att en indexreglering är att föredraga framför den hittillsvarande ordningen med mera slumpvis beslutade regleringar av löpande livräntor samt att en dylik reglering i princip bör ske med hänsyn till fluktueringar i den allmänna lönenivån och ej efter levnadskostnadsförändringarna. Det kunde emellertid ifrågasättas, om den nuvarande offentliga lönestatistiken ägde en sådan grad av tillförlitlighet, att en indexreglering lämpligen borde anknytas till densamma, och om man icke med hänsyn härtill borde göra anknytningen till levnadskostnadsförändringarna. Styrelsen framhåller vidare, att den icke blivit övertygad om lämpligheten av att frånga den hittillsvarande principen, att kostnaderna för tillägg å redan bestämda livräntor skulle bestridas av staten.

Försäkringsrådet (majoriteten) anser, att den blivande utredningen bör taga sikte på en indexreglering av ersättningarna. Härvid borde dock iakttagas, att en reglering icke finge omöjliggöra eller väsentligt försvåra en fortsatt framtida samordning inom socialförsäkringen. Däremot borde utredningen göras förutsättningslös beträffande frågan, huruvida den allmänna lönenivån eller levnadskostnaderna eller en kombination av båda dessa faktorer skulle ligga till grund för regleringen, ävensom spørsmålet, huruvida kompensation borde lämnas helt eller delvis. Detsamma gällde frågan om finansieringen av kostnaderna för ifrågavarande kompensationsform, ett spørsmål som också vore beroende av såväl den blivande

lagens innehåll som den grad av hänsyn, som borde tagas till möjligheterna för fortsatt samordning.

Svenska arbetsgivareföreningen delar riks försäkringsanstaltens uppfattning, att en kompensation för levnadskostnadsfördyring bör anknytas till inträffade förändringar i den allmänna lönenivån men anser att särskilda beslut om dylik kompensation är att föredraga framför ett indexsystem. Förutom föreningens ofta framförda betänkligheter mot alla utslag av indextänkande kunde för ett avvisande av en indexreglering även åberopas den omständigheten, att de gångna årens utveckling med ett successivt försämrat penningvärde nu syntes upphöra. En sådan utveckling mot ett jämförelsevis stabilt penningvärde syntes onödiggöra den tämligen ingripande åtgärd, som en indexreglering onekligen utgjorde.

Föreningen inlägger vidare en bestämd gensaga mot vad riks försäkringsanstalten anfört rörande finansieringen av eventuella tillägg av kompensationskaraktär samt yttrar härom.

Enligt föreningens uppfattning kan det icke vara befogat, att dylika tillägg, som föranledas av en försämring av penningvärdet, skola bestridas av arbetsgivarna. De böra i stället bekostas av staten såsom huvudansvarig för den ekonomiska politiken. Härutöver bör framhållas, att det med rådande system för avgiftsdebitering inom yrkesskadeförsäkringen måste anses oriktigt, att framdeles tillkommande försäkringstagare skola delta i kostnaderna för dyrtids- eller andra tillägg av kompensationskaraktär i skadefall, som uppkommit före deras anslutning till försäkringen — riks försäkringsanstaltens uppfattning om arbetsgivarna som ett kollektiv i egenskap av försäkringens bärare framstår i detta sammanhang som en teoretisk och verklighetsfrämmande konstruktion. Föreningen vill även erinra om att socialförsäkringsutredningen i sitt betänkande om sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring framhållit, att det ur principiell synpunkt ingalunda är självklart, att alla av yrkesskador föranledda kostnader skola bestridas enbart av arbetsgivarna genom yrkesskadeförsäkringen.

Föreningen framhåller slutligen, att frågan om kompensation för stegrade levnadskostnader ingalunda utgör någon för yrkesskadeförsäkringen speciell angelägenhet. Samma problem gjorde sig gällande över hela det socialpolitiska området. Följaktligen skulle man kunna ifrågasätta lämpligheten av att denna fråga gjordes till föremål för särskild reglering beträffande livräntor. Därest man emellertid sökte lösa frågan om kompensations-tillägg till livräntor separat, borde den fortsatta utredningen bli förutsättningslös. Under sådana omständigheter kunde det ifrågasättas, huruvida utredningsuppdraget borde överlämnas till riks försäkringsanstalten, som genom nu föreliggande utredning redan bundit sig vid en viss ståndpunkt. Det syntes även angeläget, att de enskilda olycksfallsförsäkringsbolagen, som ompände en avsevärd del av ifrågavarande verksamhetsområde, bereddes tillfälle att på ett mera aktivt sätt medverka i utredningen.

Även *Socialförsäkringsbolagens förening* ifrågasätter om en fortsatt utredning bör anförtros åt riks försäkringsanstalten och framhåller, liksom

även *Folksam*, att de av anstalten angivna spörsmålen ej bör lösas isolerat för yrkesskadeförsäkringen utan bedömas i ett vidare sammanhang, varför vid den fortsatta utredningen även representanter för socialförsäkringsbolagen bör beredas tillfälle att medverka.

Mot en provisorisk höjning av de nuvarande ersättningsstilläggen har betänkligheter framförts endast av *tre reservanter i försäkringsrådet*, vilka anser, att eftersom ersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen utgår utan individuell behovsprövning skäl icke föreligger att utge ersättningsstillägg av statsmedel utan behovsprövning. De föreslagna höjningarna av utgående ersättningar skulle vidare bringa dessa till sådan storlek, att de skulle alltför starkt kontrastera mot de ersättningar, som av ekonomiska skäl kunde erbjudas vid en fullständig samordning av sjuk-, yrkesskade- och pensionsförsäkringarna.

Tre andra reservanter inom försäkringsrådet anser, att en automatisk indexreglering efter levnadskostnadsförändringarna redan nu bör genomföras.

I övrigt har endast detaljerinringar framförts mot riksförsäkringsanstaltens förslag.

Pensionsstyrelsen erinrar om att yrkesskadade, som därjämte har invalidpension från folkpensioneringen, skulle, om förslaget genomfördes, i vissa fall erhålla en förbättring väsentligt överstigande penningvärdesförsämringen. Man finge nämligen här taga hänsyn till såväl förra årets mildrade avdragsregler inom folkpensioneringen, vilka regler trädde i kraft den 1 januari 1954, som innevarande års standardtillägg till folkpensionärerna. Sålunda skulle exempelvis en ogift invalidpensionär med en livränta från yrkesskadeförsäkringen å 1 400 kr. om året komma att med det föreslagna höjda ersättningsstillägget erhålla 42,7 procent förbättring av sina sammanlagda förmåner, om folkpensionsförbättringarna också beaktades. Åtgärder borde enligt pensionsstyrelsens mening vidtagas för förhindrande av denna överkompensation.

Försäkringsrådet påpekar, att förslaget i vissa fall leder till att sjukpenning jämte förhöjt ersättningsstillägg kommer att utgå med högre belopp, 14 kr. 40 öre, än den stadgade högsta dagliga sjukpenningen å 14 kr., samt föreslår därför en maximiregel, enligt vilken summan av sjukpenning och tillägg ej må överstiga sistnämnda belopp.

En reservant inom försäkringsrådet anser, att förhöjt ersättningsstillägg ej bör utgå för skadefall efter 1948, när man eljest genom för höga ersättningar i dessa fall kunde omöjliggöra en samordning inom socialförsäkringen. Å andra sidan anser *chefen för försvarsstaben* och *tre andra reservanter i försäkringsrådet*, att förhöjt ersättningsstillägg bör utgå även i skadefall år 1951, när man eljest här kunde befara en eftersläpning av kompensationen för en levnadskostnadsfördyring.

Den av riksförsäkringsanstalten föreslagna maximiregeln, som innebär att livränta eller sjukpenning jämte tillägg i skadefall under åren 1949—1950 ej må överstiga maximibeloppet i motsvarande fall från år 1948, kritiseras av *Landsorganisationen* och *chefen för försvarsstaben*, vilka anser, att maximibeloppet i stället bör beräknas enligt de fr. o. m. 1949 gällande reglerna.

Landsorganisationen avstyrker vidare förslaget i vad det fränkänner yrkesskadade med mellan 30 och 50 procent invaliditet ersättningstillägg i 1949 och 1950 års skadefall. Förslaget vore i denna del visserligen i analogi med 1950 års förordning, där motsvarande invaliditetsgrader undantagits i fråga om olycksfall under juli 1946—december 1948. Sistnämnda undantag måste emellertid anses oegentligt och torde ha motiverats endast av hänsyn till att tilläggen här skulle ha blivit förhållandevis små, 10 å 15 procent. Motiveringen för nu förevarande förslag i denna del torde vara densamma. Ett tillägg av nämnda storlek vore emellertid icke så betydelseöst för 30—50 procent invalider att man rimligen borde stipulera något undantag. Denna regelmässigt på medicinska grunder fastställda invaliditet betydde en avsevärt större, ej sällan total ekonomisk invaliditet. Skäl saknades också för att från tillägg undantaga makelivräntor i fall från 1949—1950.

Samma synpunkter framföres av *vissa reservanter inom försäkringsrådet*, vilka därjämte ifrågasätter riktigheten av den av riksförsäkringsanstalten föreslagna begränsningen vid uppräkningsavdraget av det s. k. hjälplöshetstillägget. Med hänsyn till att hjälplöshetstillägget och vårdbidraget avsåge att täcka kostnader för särskild vård och dessa kostnader stigit avsevärt sedan 1948, då beloppet 1 800 kr. fastställdes, borde snarare detta maximibelopp höjas i erforderlig mån.

Riksförsäkringsanstaltens förslag om avdrag för pensioner och skadestånd m. m. finner *försäkringsrådet* icke vara klarläggande. *Socialförsäkringsbolagens förening* ansluter sig till riksförsäkringsanstaltens uttalande, att det torde vara skäligt att de föreslagna förbättringarna av ersättningstillägg på grund av skadefall före år 1949 tillförsäkras vederbörande utan avdrag för skadestånd eller därmed jämförlig förmån av statsmedel.

Försvarets civilförvaltning anför i denna del.

Vid bestämmande av belopp, som i form av skadestånd skall utgivas till skadelidande för förlust av arbetsinkomst, brukar som regel bestämmas, att från skadeståndsbeloppet skall vid utbetalningen avdragas vad vederbörande uppbär från riksförsäkringsanstalten eller annan försäkringsinrättning jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Genom föreskriften att skadestånd i vissa fall skall avräknas från tilläggsersättning kompliceras ifrågavarande regler om avdrag från utgående skadestånd. Det synes vara ett intresse för såväl de utbetalande myndigheterna som den ersättningsberättigade att avdragsreglerna göras så enkla som möjligt. Enklaste regeln måste vara att från vederbörande tillerkänt skadestånd, vilket i allmänhet är större än ersättning som utgår enligt yrkesskadeförsäkringen, skall avdragas den senare ersättningen. Visserligen skulle en

sådan ordning med nu gällande regler för skadestånd kunna medföra, att den enligt yrkesskadeförsäkringen berättigade, som därutöver uppbär skadestånd, icke skulle komma i åtnjutande av något tillägg å den honom totalt tillkommande ersättningen, även om ersättningstillägg i en eller annan form skulle utgå på den del av ersättningen, som motsvarade vad han hade rätt till enligt yrkesskadeförsäkringen. Häremot torde emellertid reellt sett icke vara något att invända, då den ersättningsberättigade bör jämföras med dem som uppbära skadestånd utan att omfattas av yrkesskadeförsäkringen. En skadeståndsberättigad, för vilken ersättning enligt yrkesskadeförsäkringen helt rymmes inom skadeståndet, kan icke vara i större behov av tillägg å skadeståndet än en skadeståndsberättigad som åtnjuter skadestånd utan att däri ingår sådan ersättning. Frågan om dyrtidstillägg eller annat ersättningstillägg till skadeståndsberättigade synes böra lösas efter för dem avpassade enhetliga grunder. Skulle sådan ordning komma till stånd, att skadeståndsberättigade i en eller annan form mera allmänt tillerkännes kompensation för stegrade levnadskostnader eller ändringar i den allmänna lönenivån, skulle förut angivna avdragsregel, enligt vilken från skadeståndet skulle avdragas vad vederbörande erhåller enligt yrkesskadeförsäkringen totalt — således inklusive de på ersättningen utgående tilläggen — icke behöva ändras.

Slutligen må nämnas, att *Socialförsäkringsbolagens förening* och *Tjänstemännens centralorganisation* uttalat önskvärdheten av att sådana ändringar i olycksfallsförsäkringslagen redan nu genomfördes, att maximiersättningarna för nya skadefall höjdes.

Departementschefen.

Den svenska yrkesskadeförsäkringen, som leder sitt ursprung från år 1901, har vid upprepade tillfällen ändrats i förmånlig riktning för de försäkrade, sista gången genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 1949. De genomförda förbättringarna har emellertid icke givits retroaktiv verkan och varje ersättningstagare får därför fortfarande sina förmåner från försäkringen utmätta enligt de regler, som gällde då skadan inträffade. Ersättningarna är till följd härav i genomsnitt lägre ju längre tillbaka i tiden skadefallet ligger.

I huvudsakligt syfte att åstadkomma en utjämning av den skillnad i ersättningsnivån, som på detta sätt uppkommit mellan skadefall från olika tider, antogs vid 1950 års riksdag den förut omnämnda förordningen den 2 juni 1950 (nr 295). Enligt denna förordning, som trädde i kraft den 1 juli samma år och avlöste vissa äldre författningar om dyrtidstillägg, utgives procentuella tillägg — s. k. ersättningstillägg — å vissa ersättningar, som grundar sig på skador före den 1 januari 1949. I motsats till de tidigare dyrtidstilläggen, som var proportionella, är ersättningstilläggen differentierade på sådant sätt, att den procentsats som tillämpas är högre ju längre tillbaka i tiden skadan ligger och ju svårare skadan är. Därvid har de olika tidsperioderna bestämts så, att alla, som fått sina ersättningar

bestämda enligt samma regler, hänförs till samma ersättningsgrupp. Detta har medfört, att spännvidden mellan de olika grupperna minskat.

Ersättningstilläggen bekostas helt av statsmedel.

Vid 1952 års riksdag beslöts på förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 81) en justering av tilläggen för en viss grupp livräntetagare. Då frågan härom anmäldes i statsrådet, framhöll jag, att penningvärdet under senare år undergått så betydande förändringar, att det vore motiverat att pröva, huruvida ej olika kategorier, som uppbure ersättning i anledning av yrkesskada, i en eller annan form borde beredas kompensation för stegrade levnadskostnader.

Riksförsäkringsanstalten har nu utrett denna fråga och därvid bl. a. dragit upp vissa riktlinjer för en blivande indexreglering inom yrkesskadeförsäkringens område. Enligt dessa riktlinjer skall försäkringens livräntor genom ett automatiskt indexsystem anpassas till växlingarna i den allmänna lönenivån och kostnaderna härför — eventuellt även såvitt angår nuvarande tillägg — bäras av försäkringen. Riksförsäkringsanstalten föreslår i anslutning härtill, att det uppdrages åt anstalten att efter de skisserade linjerna verkställa en närmare utredning av hithörande frågor.

Under remissbehandlingen har kritik från skilda håll framförts mot riksförsäkringsanstaltens förslag i denna del. Därvid har bl. a. den meningen gjorts gällande, att den fortsatta utredningen borde vara helt förutslutningslös. På det utredningsmaterial, som hittills föreligger, är jag icke beredd att taga någon mera bestämd ståndpunkt till frågan, vilka principer som bör komma till användning för att lösa ifrågavarande kompensationsfrågor. Frågan bör alltså ytterligare utredas, och jag har för avsikt att föranstalta om att en sådan utredning snarast kommer till stånd. Redan nu vill jag emellertid såsom min mening uttala, att riksförsäkringsanstaltens uppslag att kostnaderna för eventuella tillägg till försäkringsförmånerna skulle bäras av försäkringen synes vara förtjänt av att närmare övervägas.

I skrivelse till Kungl. Maj:t ifrågasatte 1952 års riksdag, om icke en provisorisk förbättring av den nu gällande yrkesskadeförsäkringen borde genomföras i avvaktan på den nya lagstiftning om en samordnad sjuk- och yrkesskadeförsäkring, vartill socialförsäkringsutredningens förslag kunde leda. Riksförsäkringsanstalten har övervägt denna fråga och därvid funnit, att någon sådan provisorisk förbättring ej bör ske. Till denna mening ansluter jag mig. Jag vill i detta sammanhang erinra om att arbetet med den tilltänkta nya lagstiftningen fortskridit så långt, att ett förslag till en reformerad sjukförsäkring — avsedd att träda i kraft den 1 januari 1955 — tidigare i dag remitterats till lagrådet och att detta förslag även innefattar riktlinjer för en samordning mellan sjuk- och yrkesskadeförsäkringen. Att under sådana omständigheter genomföra provisoriska ändringar i den nuvarande yrkesskadeförsäkringen skulle lätt kunna före-

gripa statsmakternas ställningstagande till det stora problemkomplex det här gäller.

Med anledning av den levnadskostnadsökning, som inträffat sedan de nuvarande ersättningstilläggen infördes år 1950, har riksförsäkringsanstalten emellertid föreslagit en provisorisk höjning av vissa ersättningar i äldre skadefall. Förslaget ansluter sig i denna del i huvudsak till de regler, som gäller för ersättningstilläggen. Sålunda förutsättes bl. a. att kostnaderna för förhöjningen skall bäras av statsverket. Såsom närmare kommer att utvecklas i det följande kan jag i stort sett ansluta mig till förslaget. Jag har därför på grundval av detta låtit inom socialdepartementet upprätta förslag till

förordning angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.,

förordning angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 296) om tillägg av statsmedel å vissa livräntor enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall,

förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.,

förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., samt

förordning angående höjning av vissa olycksfalls- och yrkessjukdomsersättningar åt tvångsarbetare och fångar m. fl.

Jag vill i det följande behandla dessa författningsförslag vart för sig.

Förslaget till ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om ersättningstillägg.

2 §.

F. n. utgår ersättningstillägg å sjukpenning eller livränta enligt ett flertal olika författningar, som uppräknas i denna paragraf. Till denna uppräknings, som bl. a. upptar 1927 års numera upphävda militärsättningsförordning, har i departementsförslaget fogats militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261). Anledningen härtill är, att ersättningstillägg enligt vad jag kommer att föreslå i det följande skall utgå jämväl i skadefall, som inträffat så sent som under andra halvåret 1950, d. v. s. efter det den nya militärsättningsförordningen trätt i kraft.

6 §.

Denna paragraf innehåller i första stycket bestämmelser om ersättningstillägg till skadade personer under 67 år. F. n. utgår tilläggen till denna kategori enligt följande tabell:

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är nedsatt		
	över 75 procent	över 50 men högst 75 procent	minst 30 men högst 50 procent
före den 1 januari 1920	100	70	50
1 januari 1920—31 december 1926.....	80	60	40
1 januari 1927—31 december 1941.....	60	40	30
1 januari 1942—30 juni 1946.....	40	30	20
1 juli 1946—31 december 1948.....	30	20	—

Riksförsäkringsanstaltens förslag innebär, att följande tabell i stället skall tillämpas.

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är nedsatt		
	över 75 procent	över 50 men högst 75 procent	minst 30 men högst 50 procent
före den 1 januari 1920	150	100	70
1 januari 1920—31 december 1926.....	125	90	55
1 januari 1927—31 december 1941.....	100	65	45
1 januari 1942—30 juni 1946.....	75	55	35
1 juli 1946—31 december 1948.....	60	40	20
1 januari 1949—31 december 1950.....	25	20	—

Av en jämförelse mellan den nu gällande och den föreslagna tabellen framgår, att ersättningstillägg föreslås skola utgå i en ny grupp av skadefall, nämligen sådana som inträffat under åren 1949 och 1950. De föreslagna procentsatserna för tilläggen är avvägda så, att skadad med mer än 75 procent invaliditet får sin nu utgående sjukpenning eller livränta — i fallen före 1949 inklusive ersättningstillägg — höjd med 25 procent, vilket nära nog motsvarar den levnadskostnadsökning som inträtt sedan tilläggen infördes år 1950. För skadade med 50—75 resp. 30—50 procent invaliditet blir kompensationen något mindre, nämligen i förra fallet cirka $\frac{3}{4}$ och i senare fallet cirka $\frac{1}{2}$ av vad som föreslagits för helinvaliderna. Vid 30—50 procent invaliditet skall dock enligt förslaget tillägg ej utgå i skadefall under 1949 och 1950.

Riksförsäkringsanstaltens förslag i denna del har lämnats utan erinran i de flesta yttrandena. Vissa erinringar har dock framställts. Sålunda har å ena sidan gjorts gällande, att förslaget i en del fall leder till alltför höga ersättningar. Å andra sidan har yrkanden framställts om justeringar av förslaget till förmån för vissa grupper av ersättningstagare. För egen del finner jag ej anledning att frångå förslaget, som synes stå i full överensstämmelse med de grunder, på vilka den nuvarande förordningen vilar. Jag kommer emellertid i det följande att föreslå vissa maximeringsregler för att hindra överkompensation.

På grund av vad jag nu anfört har första stycket av förevarande paragraf utformats i enlighet med riksförsäkringsanstaltens förslag.

Andra stycket av paragrafen innehåller bestämmelser om ersättningstillägg till skadade över 67 år. Det har inte från något håll ifrågasatts, att dessa regler skulle ändras. Med hänsyn till att det här gäller personer, som åtnjuter allmän ålderspension jämte indextillägg därå, saknas även enligt min mening anledning att frångå vad som nu gäller.

7 §.

Första stycket av förevarande paragraf innehåller bestämmelser om ersättningstillägg till efterlevande make under 67 år.

F. n. utgår tillägg till denna grupp av ersättningstagare enligt samma regler, som gäller för skadade med 30—50 procent invaliditet. Den skiljaktigheten föreligger dock, att om skadan inträffat under tiden den 1 juli 1946—31 december 1948 tillägg icke utgår till de skadade, medan efterlevande make däremot erhåller tillägg med 20 procent.

I överensstämmelse med de principer, som sålunda kommit till uttryck i den nuvarande förordningen, har riksförsäkringsanstalten föreslagit, att tilläggen till efterlevande make skall höjas på samma sätt som föreslagits för skadade med 30—50 procent invaliditet dock med den skillnaden i fråga om skadefall under tiden 1 juli 1946—31 december 1948, att tillägget till makelivräntorna skall utgå enligt en något förmånligare procentsats än som föreslagits för tilläggen till de skadades ersättningar, nämligen med 30 i stället för 20 procent.

För egen del anser jag att förslaget även i denna del bör godtagas och att ersättningstillägget till efterlevande make således bör utgå enligt följande tabell:

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg
före den 1 januari 1920	70
1 januari 1920—31 december 1926	55
1 januari 1927—31 december 1941	45
1 januari 1942—30 juni 1946	35
1 juli 1946—31 december 1948	30

I paragrafens andra stycke, som bl. a. handlar om tillägg till efterlevande make över 67 år, föreslås ingen ändring.

9 §.

De maximeringsregler, som antytts i det föregående, har upptagits i denna paragraf.

Yrkesskadeförsäkringens nuvarande ersättningsbestämmelser har gällt sedan den 1 januari 1949, då betydelsefulla ändringar i 1916 års olycks-

fallsförsäkringslag trädde i kraft. Ändringarna innebar bl. a., att den högsta årliga arbetsförtjänst, som får läggas till grund för sjukpenning- och livränteberäkningen, höjdes från 4 800 till 7 200 kr. Såsom tidigare framhållits gäller den nya lagstiftningen endast i skadefall som inträffat efter ikraftträdandet. I äldre fall utges i stället ersättningstillägg. Jag har tidigare föreslagit, att dylika tillägg skall utgå även i skadefall från åren 1949 och 1950, alltså i fall där sjukpenningen eller livräntan bestämts efter yrkeskadeförsäkringens nuvarande regler. Detta skulle kunna medföra, att ersättningen i dylika fall jämte tillägg skulle kunna överstiga den maximala ersättning, som utgår i skadefall efter år 1950. För att förhindra denna konsekvens är en begränsningsregel erforderlig. Riksförsäkringsanstalten har för sin del ansett det motiverat att rätten till tillägg begränsas så, att det sammanlagda beloppet av ersättningen och tillägget inte får överstiga maximibeloppet i motsvarande fall från år 1948. För egen del anser jag, att en maximeringsregel av detta innehåll är väl snäv. I anslutning till de yrkanden, som under remissbehandlingen framförts av chefen för försvarsstaben och landsorganisationen, föreslår jag i stället, att regeln ges den innebörden, att ersättningen jämte tillägget icke får överstiga den maximala ersättning, som utgår i motsvarande skadefall, vilka inträffat så sent, att rätt till tillägg ej föreligger.

I departementsförslaget har denna regel utformats så, att tillägg enligt förordningen ej må föranleda, att sjukpenning eller livränta jämte tillägget överstiger det belopp, som i anledning av skadan skolat utgå i sjukpenning eller livränta jämlikt olycksfallsförsäkringslagen i dess lydelse fr. o. m. den 1 januari 1949, därest den skadades årliga arbetsförtjänst beräknats till 7 200 kr. Genom denna formulering undgås bl. a. en av försäkringsrådet påpekad konsekvens av riksförsäkringsanstaltens förslag, nämligen att sjukpenningen jämte tillägg i vissa skadefall under tiden juli 1946—december 1948 skulle komma att överstiga sjukpenningens nuvarande maximibelopp. Regeln återfinnes i 9 § första stycket av departementsförslaget.

I paragrafens andra stycke har upptagits en bestämmelse av innehåll, att vårdbidrag eller annan sådan förhöjning av livränta, som föranledes av att den skadades tillstånd kräver särskild vård, jämte tillägg därpå ej må utgå med högre belopp än 1 800 kr. om året. Bestämmelsen överensstämmer helt med riksförsäkringsanstaltens förslag.

I sitt yttrande över riksförsäkringsanstaltens förslag har pensionsstyrelsen påpekat, att personer som åtnjuter såväl ersättning från yrkeskadeförsäkringen som invalidpension från folkpensioneringen, om förslaget genomfördes, i vissa fall kunde erhålla större kompensation än som svarar mot penningvärdesförsämringen. Tillräckliga skäl synes emellertid ej föreligga att för dessa undantagsfall komplicera hithörande regler med särbestämmelser i detta hänseende.

10 §.

Denna paragraf föreskriver skyldighet för vissa ersättningstagare att vidkännas avdrag från tillägget.

Såsom framgår av det tidigare anförda är arbetare, som drabbas av olycksfall i arbetet, på grund av försäkringen berättigad att på arbetsgivarens bekostnad erhålla viss ersättning för skadan. Arbetsgivaren kan emellertid även på annan grund — t. ex. enligt egen utfästelse — vara skyldig att utgiva pension eller annat understöd i anledning av olycksfallet. Med tanke härpå och för att göra det möjligt för arbetsgivaren att undvika dubbla kostnader är i 11 § olycksfallsförsäkringslagen meddelade vissa föreskrifter, enligt vilka sådant understöd skall avdragas från ersättningen enligt lagen. Dessa föreskrifter har sin motsvarighet i åtskilliga andra hithörande författningar. För vissa äldre skadefall har Kungl. Maj:t efter medgivande av riksdagen (skr. 1950: 329) meddelat ytterligare föreskrifter i kungörelsen den 2 juni 1950 (nr 299) angående viss tillämpning av 11 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

Enligt 10 § första stycket förordningen om ersättningstillägg skall vad som sålunda är stadgat om avdrag från själva grundförmånerna med ett visst undantag äga motsvarande tillämpning även beträffande tilläggen. Sakligt sett innebär denna bestämmelse bl. a., att avdrag icke kan ske för pensionsförhöjningar, som skett på grund av levnadskostnadsstegringen efter den 30 juni 1950. För att undvika dubbel kompensation för denna ökning i levnadskostnaderna har riksförsäkringsanstalten föreslagit, att hänsyn skall tagas till ifrågakvarande pensionsförhöjningar vid den av anstalten förordade uppräknings av ersättningstilläggen. Att så sker synes även mig riktigt. Då utarbetandet av författningstext i ämnet huvudsakligen är en teknisk fråga anser jag emellertid, att det — i analogi med vad som skedde år 1950 då det gällde att meddela nya avdragsregler för äldre skadefall — bör överlätas åt Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser som erfordras för att realisera anstaltens förslag.

Enligt 10 § andra stycket i förordningen skall avdrag från tillägget vidare göras, om och i den mån däremot svarande skadestånd tillkommer den ersättningsberättigade liksom också i den mån med sådant skadestånd jämförlig ersättning utgår av statsmedel. En av anledningarna till att denna regel infördes torde ha varit, att om tillägg till yrkesskadeersättning skolat utgå i fall, där den ersättningsberättigade ägde uppbära skadestånd, tillägget mången gång icke skulle ha kommit honom till godo. Åtskilliga domar och avtal om skadestånd torde nämligen vara så utformade, att skadeståndet skall minskas i den mån ersättningen från försäkringen ökas. Anledningen härtill är att söka i det förhållandet, att försäkringsinrättningen äger regressvis återkräva sina utgifter av den skadestånds-

skyldige. Det nu sagda torde gälla icke blott beträffande de egentliga försäkringsförmånerna utan även beträffande ersättningstilläggen.

Riksförsäkringsanstalten har föreslagit, att ifrågavarande avdragsregel uppmjukas på sådant sätt, att den förbättring av tilläggen, som nu föreslagits beträffande skadefallen före år 1949, tillförsäkras ersättningstagaren utan avdrag för skadestånd eller därmed jämförlig förmån av statsmedel. Förslaget innebär alltså, att olika avdragsregler skulle gälla för delar av ett och samma tillägg. För egen del kan jag ej finna denna lösning tilltalande. Enligt min mening är det i de flesta fallen skäligen, att tillägget utgår oavkortat även om vederbörande äger rätt till skadestånd eller därmed jämförlig ersättning. Detta bör därför vara huvudregeln. Givetvis bör dock tillägget utgå endast om det verkligen kommer ersättningstagaren tillgodo, och undantagsregler erfordras därför i de fall, där tillägget föranleder att skadeståndet i motsvarande mån minskas. Dessutom kan det befinnas rimligt att föreskriva undantag även i vissa andra fall, t. ex. där skadeståndet avvägs med hänsyn till den fördyring av levnadskostnaderna, som tillägget avser att kompensera. Att genom en generellt avfattad regel fastslå vilka undantag som bör göras är knappast möjligt; och att komplicera ersättningstilläggsförordningen med detaljföreskrifter rörande detta ganska begränsade spörsmål synes ej heller lämpligt. Jag föreslår därför, att Kungl. Maj:t bemyndigas att även i detta avseende utfärda erforderliga bestämmelser.

10 § har i departementsförslaget utformats i enlighet med vad jag nu anfört.

11 §.

Denna paragraf innehåller bl. a. regler, som är avsedda att garantera att vissa ersättningstagare får tillägg med minst så stort belopp, som skolat utgå i tillägg enligt två numera upphävida författningar. Paragrafen har i departementsförslaget ändrats så, att skadad med minst 30 procent invaliditet samt efterlevande make skall äga för tiden, tills han fyllt 67 år, erhålla tillägg med lägst så stort belopp, att summan av hans sjukpenning eller livränta och tillägget uppgår till 120 procent av vad som i sådant hänseende skolat tillkomma honom, om de äldre författningarna alltjämt ägt giltighet. Förslaget överensstämmer med riksförsäkringsanstaltens förslag, som i denna del lämnats utan erinran.

15 §.

Enligt denna paragraf gäller i fråga om tillägget i tillämpliga delar vad som är föreskrivet beträffande den ersättning, varå det utgår. Tidigare har jag föreslagit, att Kungl. Maj:t skall äga meddela vissa föreskrifter om avdrag för pensioner, skadestånd m. m. Då dessa föreskrifter skall utfärdas kan det måhända visa sig lämpligt, att tillägget i ett eller annat avseende

följer andra regler än själva grundersättningen. Förevarande paragraf föreslås därför ändrad på sådant sätt, att möjligheter härtill öppnas genom förordnande av Kungl. Maj:t.

Ändringarna föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1953 och äga tillämpning beträffande ersättning för tid efter ikraftträdandet.

Förslaget till ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 296) om tillägg å livräntor från fiskarförsäkringen.

Rörande detta förslag gäller i tillämpliga delar vad som anförts beträffande förslaget till ändring i den förutnämnda förordningen om ersättningstillägg. Det bör dock märkas, att maximeringsregeln för tillägg å livräntor enligt förordningen om fiskarförsäkring anknutits till den livränta, som utgår i skadefall efter år 1949 i den högsta försäkringsklassen. Detta sammanhänger med att, såsom försäkringen är konstruerad, ersättningen ej är beroende av den ersättningsberättigades årliga arbetsförtjänst utan av den försäkringsklass, i vilken han försäkrat sig. Vid maximeringsregelns tillämpning skall i förekommande fall hänsyn tagas till det tillägg, som utgår å livräntan enligt kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218) om höjning av vissa ersättningar enligt förordningen om fiskarförsäkring.

Förslaget till ändring i förordningarna den 24 mars 1938 (nr 102 och 103) avseende olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare och fångar m. fl.

Vid beräkningen av ersättning till tvångsarbetare och fångar m. fl. är den årliga arbetsförtjänsten enligt gällande bestämmelser maximerad till 3 600 kr. Detta belopp valdes med tanke på att det ej borde överstiga det i 1950 års militärsättningsförordning för värnpliktiga m. fl. till 3 600 kr. fastställda minimibeloppet för den årliga arbetsförtjänsten. Såsom framgår av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 mars 1953 har på föredragning av chefen för försvarsdepartementet föreslagits en höjning av sistnämnda belopp till 4 800 kr. I anslutning härtill synes även maximigränsen för den årliga arbetsförtjänsten i nu förevarande förordningar böra höjas till samma belopp.

Även dessa ändringar bör träda i kraft den 1 juli 1953. Eftersom ersättningstillägg för tiden därefter kommer att i enlighet med vad jag tidigare förordat utgå till dem, som skadats före den 1 januari 1951, bör de nya bestämmelserna tillämpas beträffande ersättning, som efter ikraftträdandet utgives i anledning av skada efter den 31 december 1950. I annat fall skulle nämligen de, som skadats under tidsperioden den 1 januari 1951—30 juni 1953, komma i sämre ställning.

Förslaget till förordning om höjning av vissa olycksfalls- och yrkessjukdomsersättningar åt tvångsarbetare och fångar m. fl.

Den i förenämnda båda förordningar den 24 mars 1938 (nr 102 och 103) stadgade maximigränsen för den årliga arbetsförtjänsten vid beräkning av sjukpenning eller livränta till tvångsarbetare och fångar m. fl. utgör för skadefall, som inträffat före den 1 januari 1949, 1 764 kr. Enligt av Kungl. Maj:t — efter riksdagens medgivande — utfärdade föreskrifter, senast i brev till statskontoret den 5 maj 1952, utgives emellertid i skadefall från åren 1941—1948 sådan dyrtidskompensation, att sjukpenning eller livränta uppgår till vad som skolat utgå, därest nyssnämnda maximigräns höjts med 40 procent. I likhet med riksförsäkringsanstalten finner jag, att denna kompensation nu bör givas permanent karaktär. I den föreslagna författningen härom har maximigränsen för arbetsförtjänsten i ifrågavarande skadefall angivits till 2 470 kr., vilket motsvarar den hittills gällande förhöjda maximigränsen.

Innan jag övergår till anslagsfrågan vill jag något beröra de tillfälliga ersättningar, som riksförsäkringsanstalten enligt av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter har att utgiva av statsmedel till arbetare, som på grund av silikos (stendammslunga) blivit oförmögna till arbete eller övergått till annan sysselsättning och därigenom lidit inkomstminskning. Dessa ersättningar utgår med högst 700 kr. om året. Dock gäller den maximeringsregeln, att ersättningen ej får utgivas med så högt belopp, att den sjukes totala inkomst kommer att överstiga maximibeloppet för livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen, 6 600 kr. för år. Vid sjunkande penningvärde och en som följd därav ökad nominell inkomst för den sjuke medför denna regel, att den sjuke i många fall går miste, helt eller delvis, om ifrågavarande ersättning. För att motverka den standardsänkning som därav skulle bli följderna bestämde statsmakterna år 1952, att den sjukes arbetsförtjänst vid beräkningen av hans totala inkomst skulle reduceras med 25 procent. Emellertid har det trots denna uppmjukning visat sig, att ett antal silikosskadade under andra halvåret 1952 fått den tillfälliga ersättningen indragen. Riksförsäkringsanstalten anser likväl, att någon ändring i grunderna för tillägget ej bör ske, innan man i samband med den nya yrkesskadeförsäkringen tagit ståndpunkt till invaliditetsspörsmålen i silikosfallen. Jag är ej heller beredd att i nuvarande läge uppmjuka ersättningsgrunderna utöver vad som beslöts förra året. Emellertid finner jag det skäligen att de silikosskadade, som uppbar tillfällig ersättning för första halvåret 1952, får fortsättningsvis under övergångstiden tillgodonjuta samma förmån.

I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkterna 79 och 80) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna ett förslagsanslag å 5 000 000 kr. till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. och ett förslagsanslag å 3 700 000 kr. till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. För innevarande budgetår är dessa anslag upptagna till 3 400 000 kr. resp. 3 250 000 kr. Beträffande förstnämnda anslag, från vilket ersättningstillägg bestrides i skadefall, som drabbat arbetare i enskild eller kommunal tjänst, har riksförsäkringsanstalten (skrivelse den 29/8 1952) anfört, att medelsbehovet under anslaget torde komma att successivt minska genom avgång bland ersättningstagarna och sänkning av utgående livräntor på grund av minskning i den tidigare invaliditeten samt att medelsbehovet under budgetåret 1952/53 därför, om oförändrade grunder skall gälla, kan beräknas minska till 3 100 000 kr. Den kostnadsökning, som föranledes av vad nu föreslagits beträffande ersättningstilläggen, har riksförsäkringsanstalten uppskattat till omkring 2 000 000 kr. för år räknat. Jag förordar därför, att detta anslag för nästa budgetår upptages till 5 100 000 kr.

Vad angår det senare anslaget — Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. — från vilket bestrides bl. a. dels kostnader för nu ifrågakvarande tillägg å ersättningar i anledning av skadefall som drabbat statsanställda m. fl. och dels de tillfälliga ersättningarna till av silikos drabbade arbetare, har riksförsäkringsanstalten (skrivelse den 29/8 1952) uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår vid oförändrade grunder till 3 350 000 kr. Kostnadsökningen under detta anslag torde enligt av anstalten verkställd beräkning kunna uppskattas till omkring 150 000 kr. för år räknat. Med anledning härav förordar jag, att detta anslag för nästa budgetår upptages till 3 500 000 kr.

Enligt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678) med särskilda bestämmelser om tillämpning av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, åvilar det affärsdrivande verk och vissa andra myndigheter att, efter riksförsäkringsanstaltens beslut om ersättningsrätten och ersättningarnas art och storlek, själva utgiva ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. Motsvarande gäller rörande ersättningstilläggen. Merkostnaderna vid de föreslagna ändringarna av tilläggsgrunderna torde icke bli av sådan storleksordning, att de behöver påverka anslagsberäkningarna för nästa budgetår.

Vidare har i årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 81) upptagits till Bidrag till fiskares försäkring ett förslagsanslag av 100 000 kr. för nästa budgetår. De föreslagna ändringarna i grunderna för tillägg till ersättningar enligt 1918 års fiskarförsäkringsförordning torde icke medföra att en uppräknning av anslaget blir erforderlig.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga förenämnda inom socialdepartementet upprättade förslag till

1) förordning angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.;

2) förordning angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 296) om tillägg av statsmedel å vissa livräntor enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall;

3) förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.;

4) förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.; samt

5) förordning angående höjning av vissa olycksfalls- och yrkessjukdomsersättningar åt tvångsarbetare och fångar m. fl.;

dels medgiva, att tillfälliga ersättningar till av silikos drabbade arbetstagare må utgivas under budgetåret 1953/54 enligt de grunder som i det föregående förordats;

dels ock för budgetåret 1953/54 under femte huvudtiteln anvisa

1) till *Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* ett förslagsanslag av 5 100 000 kronor; samt

2) till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olof Särnmark.